

Літопис подій

Ювілейний рік

На 2024 рік випало кілька знаменних ювілеїв діячів української культури. Однією із найбільш знакових подій поза сумнівом, є 175-та річниця від дня народження Ольги Петрівни Драгоманової-Косач. У літературі ця видатна постать найбільше відома під прибраним іменем Олени Пчілки. Хоча за життя мала понад десяток псевдонімів та криптонімів. Не меншою, мабуть, є і кількість її життєвих та професійних профілів. Онука, донька, сестра, тітка, мати, свекруха, теща, бабуся. А ще, власне, разом із тим – письменниця, перекладачка, публіцистка, літературний критик, есеїстка, мемуаристка, фольклористка, етнограф, видавець, редактор. А ще наша перша жінка-академік. Пів століття активної праці в рідній культурі таки далися взнаки здобутками в кожній із указаних царин.

На жаль, ні за життя, ні тим паче наступними роками, десятиліттями та ось уже навіть другим століттям, належного пошанування зроблене видатною україркою не дістало. Тим-то і ювілейну всеукраїнську конференцію організатори назвали значуще та обнадійливо: «Олена Пчілка. Повернення».

Зініціював та організував захід Волинський національний університет імені Лесі Українки, зокрема Інститут Лесі Українки і факультет філології та журналістики. Конференція працювала упродовж трьох днів: 28–30 червня 2024 р. Локацією було обрано мальовничі береги легендарного озера Світязь, де університет має комфортну для праці й дозвілля базу практик табору «Гарт».

Розпочалася конференція трансфером учасників з Луцька до Літературно-меморіального музею-садиби Лесі Українки в селі Колодяжному. Там гостей вітали співорганізатори заходу завідувач вказаного музею-садиби Ольга Бойко та директор Волинського краєзнавчого музею Оксана Важатко. У співавторстві вони відкрили конференцію виступом-екскурсією *«Реекспозиція меморіальних будинків Косачів»*.

Наступного ранку, в суботу, 29 червня (якраз найімовірніша дата народження ювілярки) стартувала реєстрація учасників конференції. А на адресу оргкомітету надійшла майже сотня заявок. Дійство розпочалося вітальними словами. Від Волинського національного університету плідної роботи учасникам побажав проректор з навчальної роботи та рекрутації, професор Юрій Громик. Від Львівського національного університету ім.

Івана Франка виступив професор Ярослав Гарасим, а від Інституту Івана Франка НАН України – заступниця директора Алла Швець.

Далі розпочалася робота пленарних засідань. На першому із них наукові доповіді виголосили Тетяна Вірченко, професор Київського столичного університету ім. Бориса Грінченка (*«Історико-літературна пам'ять про Олену Пчілку: тенденції першої половини ХХ століття»*), професор Національного університету «Львівська політехніка», світлої пам'яті Ірина Фаріон (*«Олена Пчілка: “З громадою на поєдинок стати” (до проблеми національного конфлікту з юрбою)»*), Марія Моклиця, професор, Волинського національного університету ім. Лесі Українки (*«“Жидівська тема” публіцистики Олени Пчілки в контексті сучасних політичних реалій»*) та Світлана Кочерга, професор Національного університету «Острозька академія» (*«Автореференційні модули творчості О. Судовицької-Косач: епо-текст “Хаос” і драма “Чому”»*).

Перед другим засіданням відбулася презентація проєкту Вишивка в одязі видатних українців: «Вишиті сорочки Олени Пчілки: відтворення та повернення». Представляли проєкт Марина Олійник, наукова співробітниця Інституту мистецтвознавства, фольклористики та етнології ім. М. Т. Рильського НАН України та Тетяна Зез, керівниця ГО «Вишивка в одязі видатних українців» зі Львова.

Закривали пленарні засідання ще три доповіді. Почала цю частину конференції Алла Швець, заступниця директора з наукової роботи Інституту Івана Франка НАН України (*«“У Львів я таки заїду”: Олена Пчілка та її найближчі галичани»*). Тоді виступила професор Запорізького державного медико-фармацевтичного університету Ольга Турган (*«Телеологія медичного знання в прозі Олени Пчілки»*), а завершив засідання Сергій Романов, професор, Волинський національний університет ім. Лесі Українки (*«“Непривітаний співець”. Олена Пчілка – драматург»*).

На 2024 рік припадає і 100-ліття від дня народження Івана Денисюка – літературознавця, фольклориста, театрознавця, письменника, уродженця Волині й професора Львівського національного університету ім. Івана Франка. Тож і закономірно, що завершила робочий день урочиста академія пам'яті професора Денисюка, яку модерував учень незабутнього Івана Овксентійовича професор Ярослав Гарасим. Учасники конференції мали змогу послухати низку наукових доповідей, роздумів і спогадів про великого вченого і Людину.

У завершальний день конференції працювали наукові секції за вісьмома напрямками: Секція І. Олена Пчілка як особистість: постать і

рецепції; Секція II. Олена Пчілка як митець: постать і творчість; Секція III. Творчі здобутки Олени Пчілки. Епос; Секція IV. Творчі здобутки Олени Пчілки. Лірика. Драматургія. переклади; Секція V. Олена Пчілка в просторах мемуарних наративів. Фольклор, публіцистика, освіта; Секція VI. Родина Драгоманових-Косачів в історії української культури; Секція VII. Леся Українка – велика донька великої матері; Секція VIII. Мовна картина світу Олени Пчілки. Паралельно з секціями тривали й засідання і в онлайн-форматі.

Коли волинські філологи тільки починали повертати постать Олени Пчілки в актуальне культурне поле, на щорічних конференціях назбирувалось заледве десяток присвячених їй наукових тем. У ювілейний рік інтерес до цієї виданої постаті зріс на порядок. Хочеться вірити, що далі він тільки збільшуватиметься, зокрема й завдяки науковим конференціям. Хочеться вірити, що неабияк посприє справі й перше Зібрання творів письменниці, дванадцять томів якого у ювілейний 2024 рік підготував до друку Волинський національний університет імені Лесі Українки.

*Сергій Романов,
доктор філологічних наук,
професор*

